

підприємництва, джерел фінансування, регіональних і місцевих органів управління і влади, що дозволяє ефективно реалізувати технології, властиві індустріально-розвиненим країнам XXI століття.

Література:

1. Шевченко Е. Г. Эволюция технопарков в системе государственной поддержки малого инновационного предпринимательства. *Всероссийский журнал научных публикаций*. 2012. № 1(11). С. 39–41.
2. Нагаева З. С., Третьякова Т. С. Мировой опыт создания технопарков. URL: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:2kGrlZJ74f8J:irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26121DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF/rpam_2013_11-12_29.pdf+%cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ua. (Дата обращения: 16.05.2018).
3. Outstanding growth –our success story continues. URL: https://www.bearingpoint.com/files/BearingPoint_Facts_and_Stories_2017.pdf
4. Технопарки – важный элемент современной инновационной экономики. URL: http://www.umpro.ru/index.php?art_id_1=185&group_id_4=58&page_id=17.

Савчук О. О.,

*здобувач НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку
НАПрН України*

ПРАВОВІ ПИТАННЯ КРЕДИТУВАННЯ КРЕДИТНИМИ СПІЛКАМИ

У ст. 130 Господарського кодексу України (далі – ГК України) закріплено, що кредитна спілка – це неприбуткова організація, заснована громадянами у встановленому законом порядку на засадах добровільного об'єднання грошових внесків з метою задоволення потреб її членів у взаємному кредитуванні та наданні інших фінансових послуг [1]. Натомість, Закон України «Про кредитні спілки» (далі – Закон «Про КС») регулює порядок створення та діяльності кредитної спілки як неприбуткової організації, заснованої фізични-

ми особами, професійними спілками, їх об'єднаннями на кооперативних засадах з метою задоволення потреб її членів у взаємному кредитуванні та наданні фінансових послуг за рахунок об'єднаних грошових внесків кредитної спілки [2].

Законодавство України закріплює певні засоби господарського регулювання діяльності кредитних спілок, що пов'язується з особливостями зайнятого ними місця в кредитній системі України. Такими засобами є:

1. Особливий порядок створення та реєстрації як фінансової установи.
2. Поєднання в сутності кредитних спілок неприбутковості та статусу фінансової установи.
3. Встановлення ліцензійних вимог до кредитної спілки як до фінансової установи за винятком випадків кредитних операцій, які здійснюються з членами кредитних спілок. Так, у Розпорядженні Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг «Про внесення змін до Положення про Державний реєстр фінансових установ та визнання такими, що втратили чинність, деяких нормативно-правових актів Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України» № 4368 28.11.2013 (далі – Положення № 4368), крім загальних вимог, що висуваються до фінансових установ при реєстрації, закріплюється низка додаткових вимог до кредитної спілки:

- 1) органи управління кредитної спілки повинні бути створені відповідно до вимог Закону «Про КС»;
- 2) вступний та обов'язковий пайовий внески повинні бути внесені всіма засновниками (членами) кредитної спілки;
- 3) внутрішні положення кредитної спілки згідно з Переліком внутрішніх положень та процедур кредитної спілки, затвердженим розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України № 116 від 11 листопада 2003 року, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 25 листопада 2003 року за № 1078/8399, повинні бути затверджені в установленому порядку та відповідати вимогам законодавства;
- 4) програмне забезпечення та спеціальне технічне обладнання кредитних спілок, пов'язане з наданням фінансових послуг, повинні

відповідати Вимогам до програмного забезпечення та спеціального технічного обладнання кредитних спілок, пов'язаного з наданням фінансових послуг, затвердженим розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України № 4122 від 03 червня 2005 року, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України № 707/10987 від 04 липня 2005 року за (із змінами);

5) кредитна спілка зобов'язана мати окреме приміщення з обмеженим доступом та сейф для зберігання грошей (грошових коштів) і документів, що унеможливує їх викрадення (пошкодження) [3].

б) встановлення економічних нормативів для КС.

На наш погляд, для зниження ризиків в діяльності кредитних спілок повинні бути обов'язковими засобами:

- проведення фінмоніторингу при створенні та діяльності кредитної спілки;
- актуалізація інформації про частку власності в капіталі КС кожного члена;
- наявність СРО національного рівня для кредитних спілок, якій Нацкомфінпослуг може делегувати частину повноважень.

Ще в 2009 році А. А. Степанова пропонувала об'єднання НАКСУ та ВАКС в єдину головну установу кредитних спілок та делегування основних функцій щодо управління КС та створення стабілізаційного фонду на національному рівні [4, с. 14].

Правові механізми регулювання створення та діяльності кредитних спілок закріплюються у низці нормативно-правових актів, серед яких згадувані вище ГК України, Закон України «Про КС», а також Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з надання фінансових послуг (крім професійної діяльності на ринку цінних паперів)» № 913 від 7 грудня 2016 р. (далі – Ліцензійні умови № 913), Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг «Про затвердження Положення про фінансові нормативи діяльності та критерії якості системи управління кредитних спілок та об'єднаних кредитних спілок» № 7 від 16.01.2004 (далі – Положення № 7), Положення № 4368 та ін.

Науковцями відмічається, що принципи діяльності кредитних спілок підтверджують унікальність даних утворень, оскільки їм

властиві ознаки як кооперативів, так і кредитних установ [4, с. 6]. При цьому підкреслюється, що не усвідомлення громадянами ідей кредитної кооперації є тією першопричиною, яка гальмує розвиток кредитних спілок в Україні [4, с. 7].

Окремою ознакою, яка впливає на визначення характеру діяльності КС, є їх законодавчо визначена неприбутковість. Як відмічає Степанова А. А., неприбутковість кредитних спілок є тією ознакою, яка вирізняє їх серед інших суб'єктів небанківського фінансового сектору та підтверджує їх суперечливу природу функціонування, проявом якої є не фінансовий результат від діяльності, а забезпечення своїх членів необхідними фінансово-кредитними ресурсами та отримання соціального ефекту для всього суспільства [4, с. 6].

Н. О. Славова відмічає мету КС як задоволення її членами своїх економічних, соціальних потреб через взаємне кредитування (надання фінансових послуг) за рахунок об'єднаних грошових внесків членів КС [5, с. 6]. Але з цим не можна погодитися в повному обсязі, тому що метою КС, яка не відповідає принципам взаємного кредитування, є одержання прибутку, хоча може і опосередковано, що проявляється в нормах Закону «Про КС», а саме: абз. 14 ч. 2 ст. 7 передбачає наявність в статуті обов'язкової норми про розподіл доходів КС, право її членів на одержання доходу на свій пайовий внесок передбачено абз. 6 ч. 1 ст. 11 Закону «Про КС», розподіл доходів здійснюється рішенням загальних зборів членів КС (абз. 7, ч. 2, ст. 14 Закону «Про КС»); розподіл доходів за підсумками фінансового року між членами КС (ч. 3., ст. 21 Закону «Про КС»)

Наступною специфічною рисою кредитної спілки є ліцензування окремих видів її діяльності. Так, відповідно до ч. 5 ст. 8 Закону України «Про кредитні спілки» ліцензуванню підлягає діяльність кредитної спілки із залучення внесків (вкладів) членів кредитної спілки на депозитні рахунки, а також інші види діяльності відповідно до закону. Ліцензійні умови № 913 встановлюють, що господарську діяльність з надання фінансових послуг у частині залучення фінансових активів від фізичних осіб із зобов'язанням щодо наступного їх повернення можуть провадити кредитні спілки виключно після отримання відповідної ліцензії. Залучення внесків (вкладів)

членів кредитної спілки на депозитні рахунки здійснюється кредитними спілками на підставі ліцензії на залучення фінансових активів із зобов'язанням щодо наступного їх повернення. При цьому для провадження нею діяльності із залучення фінансових активів із зобов'язанням щодо наступного їх повернення та/або з надання коштів у позику, в тому числі на умовах фінансового кредиту, – положення про фінансові послуги кредитної спілки та примірні договори про надання фінансових послуг, що є додатками до положення.

Крім того у даному нормативно-правовому акті закріплюються норми, що містять додаткові вимоги у вигляді обов'язків кредитних спілок як суб'єктів, які надають фінансові послуги в частині залучення фінансових активів із зобов'язанням щодо наступного їх повернення та/або надання коштів у позику, в тому числі на умовах фінансового кредиту. Більшість цих норм має бланкетний характер і посилаються на положення Закону України «Про КС» щодо здійснення управління спілкою, прийняття нових членів та гарантування їхніх прав.

Як впливає зі ст. 8 Закону «Про КС» деякі з видів діяльності кредитних спілок не підлягає ліцензуванню. Так, надання фінансових кредитів за рахунок капіталу кредитної спілки, а також коштів об'єднаних кредитних спілок, залучених кредитною спілкою, що є їх членом, та коштів спільних фінансових фондів асоціацій кредитних спілок, утворених їх членами, не вимагає наявності ліцензії. Такі положення потребують визначення засобів захисту членів КС від ризиків втрати їх внесків.

Література:

1. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. *Офіційний вісник України* від 28.03.2003, № 11, стор. 303, ст. 462.
2. Про кредитні спілки : Закон України від 20.12.2001 № 2908-III. *Офіційний вісник України* від 01.02.2002, № 3, стор. 1, ст. 79
3. Про внесення змін до Положення про Державний реєстр фінансових установ та визнання такими, що втратили чинність, деяких нормативно-правових актів Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України : затв. Розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 28.11.2013 № 4368. *Офіційний вісник України* від 14.01.2014, № 3, стор. 195, стаття 79.

4. Степанова А. А. Суперечності та перспективи розвитку кредитних спілок в Україні : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2009. 20 с.

5. Славова Н. О. Господарсько-правовий статус кредитних спілок : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. НАН України, Ін-т екон.- прав. дослідж. Донецьк. 2010. 18 с.

Popovych T. G. ,

*researcher of Academician F. H. Burchak Scientific Research Institute
of Private Law and Entrepreneurship of NALS of Ukraine*

IMPROVEMENT OF THE CONCEPTUAL APPARATUS OF ECONOMIC LAW IN THE FIELD OF STANDARDIZATION (ON THE EXAMPLE OF EUROPEAN EXPERIENCE)

Legislation in Ukraine defines standardization as an activity consisting of establishing provisions for general and multiple use in relation to available or possible tasks with the aim of achieving the optimal level of regulation in a particular area (Part 1 of Article 1 of the Law of Ukraine “On Standardization” of 15.01.2015 No. 124-VIII). To date, the legal definition excludes the last part that the result of standardization is an increase in the degree of conformity of products, processes and services to their functional purpose, the removal of barriers to trade and the promotion of scientific and technical cooperation. This, in our opinion, was not expedient and indicates a disregard for the purpose of such activity.

This is the definition of standardization as activity. At the same time, in Ukraine, the approach to understanding standardization as a quality assurance process is sometimes applied, when the legislation on standardization creates a legal basis for determining the quality of goods, services, etc. [1, p. 102]. Recently, one of the key issues in the scientific, technical and economic development of countries is the quality of production. Improving the quality of products (products, processes, works, services) – this is a problem not only consumer or technical, but also economic, so-